

Спеціалізованій вченій раді ДФ 26.055.068
Державного торговельно-економічного
університету,
(02156, м. Київ, вул. Кіото, 19)

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора економічних наук Макогон Валентини Дмитрівни
на дисертаційну роботу Шалашної Ангеліни Олександрівни
на тему «Державна фінансова політика економічного розвитку»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Актуальність теми та загальна характеристика роботи.

Результативність економічних перетворень залежить від стійкості та збалансованості фінансової системи держави, використання фінансово-бюджетної архітектури. Бюджетне планування є важливим інструментом забезпечення динамічної збалансованості та стійкості системи управління державними фінансами. Разом з тим у даних суспільно-економічних умовах важливим є визначення пріоритетних напрямів формування державної фінансової політики як інструменту економічного розвитку, використання дієвих фінансових механізмів забезпечення економічного зростання, соціального захисту населення. Важливим є реалізація виваженої, послідовної та системної фінансової політики держави використовуючи бюджетні, податкові інструменти. Пріоритети бюджетної політики повинні враховувати доцільність розширення частки продуктивних видатків бюджету з підвищенням рівня їх ефективності, у теперішній час національна оборона і безпека, соціальний захист населення. Подальше удосконалення фінансової політики країни має здійснюватися з урахуванням макроекономічних тенденцій, інституційних особливостей вітчизняної економіки, досвіду зарубіжних країн. Бюджетно-податкова політика має здійснювати забезпечення відновлення

позитивної економічної динаміки шляхом стимулювання попиту на товари і послуги, збільшення бюджетних видатків на розвиток людського капіталу, інфраструктури економіки. Вплив бюджетних видатків та дефіциту бюджету на соціально-економічні процеси достатньою мірою залежать від якісного рівня державного управління та ефективності використання бюджетних коштів.

Вищезазначене свідчить про актуальність та своєчасність дисертаційної роботи Шалашної Ангелини Олександрівни.

Наукова цінність роботи полягає у комплексному дослідженні теоретичних засад та удосконалення методологічних положень системи формування та реалізації державної фінансової політики економічного розвитку, підвищення результативності фінансово-економічних перетворень.

Достовірність результатів дослідження, висновків, які містяться у дисертаційній роботі, в цілому є достатньою. Наукова проблема, досліджена автором, базується на аналізі законодавчих та нормативно-правових актів з питань формування державної фінансової політики економічного розвитку, статистичних і аналітичних матеріалів державних органів управління, наукових працях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. Обґрунтованість та достовірність наукових висновків підтверджена їх практичним впровадженням у діяльність державних органів управління та публікацією матеріалів дослідження.

Особистий внесок здобувача полягає у розкритті сутності державної фінансової політики економічного розвитку.

Наукові положення та висновки дисертаційного дослідження Шалашної А.О. є достатньою мірою обґрунтованими.

Мета та завдання дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Шалашної А.О. присвячена вирішенню актуального наукового завдання – розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень системи формування та реалізації державної фінансової політики економічного розвитку, підвищення результативності фінансово-економічних перетворень.

У дисертації здобувачем вирішено наступні завдання: розкрито сутність формування та реалізації державної фінансової політики економічного розвитку; узагальнено та систематизовано досвід формування та здійснення державної фінансової політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою; удосконалено підходи щодо формування державної фінансової політики у системі економічного розвитку країни; розвинуто положення щодо інституційних засад державних фінансових відносин; удосконалено положення щодо особливостей формування та реалізації пріоритетів державної фінансової політики в умовах бюджетних обмежень; розвинуто підходи до розробки основних напрямів державної фінансової політики у системі економічних відносин; удосконалено підходи щодо дієвого використання фінансових механізмів як складової економічної політики держави.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розкритті сутності формування та реалізації державної фінансової політики економічного розвитку, яка полягає у сукупності інституційних засад, механізмів управління фінансовими процесами на макроекономічному рівні відповідно до фінансово-економічного середовища, пріоритетів суспільного розвитку, використанні дієвих бюджетно-податкових інструментів, що надасть можливість підвищити рівень результативності функціонування системи управління публічними фінансами в умовах обмеженості державних фінансових ресурсів, необхідності посилення ефективності використання бюджетних коштів.

Удосконалено підходи щодо формування державної фінансової політики у системі економічного розвитку країни; положення щодо особливостей формування та реалізації пріоритетів державної фінансової політики в умовах бюджетних обмежень; підходи щодо дієвого використання фінансових механізмів як складової економічної політики держави.

Дістало подальший розвиток положення щодо інституційних засад державних фінансових відносин, що сприятиме результативності суспільних перетворень; узагальнення та систематизація досвіду формування та здійснення державної фінансової політики у країнах з розвинутою та трансформаційною

економікою, що надасть можливість підвищити ефективність системи управління публічними фінансами; підходи до розробки основних напрямів державної фінансової політики у системі економічних відносин, що сприятиме забезпеченню дієвого впливу державних фінансів на економічний розвиток.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та реалізації державної фінансової політики, підвищення результативності фінансово-економічних перетворень.

За результатами дисертаційної роботи опубліковано 10 наукових праць, у тому числі 3 статті у наукових фахових виданнях, одна стаття у наукових виданнях країн Європейського Союзу, 6 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій.

Опубліковані наукові праці дисертаційної роботи відображають зміст дисертації та отримані науково-практичні результати дослідження і відповідають встановленим вимогам.

Аналіз змісту дисертації. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів із висновками та списком джерел до кожного розділу, загальних висновків, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 220 сторінок. Дисертація містить 10 таблиць, 15 додатків, список використаних джерел включає 228 найменувань.

У вступі (с. 13-18) наведені дані про актуальність дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, висвітлені мета та завдання досліджень, наукова новизна одержаних результатів, їх практична значимість, відомості про апробацію результатів дисертації та публікації.

У розділі 1 проведено аналіз теоретичних засад формування державної фінансової політики економічного розвитку, у тому числі визначено сутність державної фінансової політики економічного розвитку; державну фінансову політику у системі фінансово-економічних відносин, узагальнено та систематизовано досвід формування та реалізації державної фінансової політики у країнах із розвинутою та трансформаційною економікою.

За результатами досліджень (розділі 2) здійснено аналіз становлення державної фінансової політики в Україні, у тому числі розвитку інституційних засад державних фінансових відносин в Україні, становлення формування бюджетно-податкової політики, фінансові механізми забезпечення економічного розвитку України.

У розділі 3 визначено основні напрями державної фінансової політики економічного розвитку.

У висновках (с. 200-203) викладено здобуті у дисертаційній роботі найбільш важливі наукові та практичні результати, які висвітлюють успішне вирішення поставлених здобувачем наукових завдань.

Зауваження та дискусійні положення дисертації:

1. У дисертаційній роботі визначено, що від ступеню виваженості та обґрунтованості рішень щодо встановлення показників частки бюджетних видатків відповідно до функцій держави у валовому внутрішньому продукті та загальній структурі видаткової частини бюджету залежить результативність досягнення та виконання пріоритетних завдань бюджетної політики (с. 21). Разом з тим, важливо було б більш поглиблено розкрити механізми впливу бюджетних видатків на виконання пріоритетних завдань бюджетної політики.

2. Автором зазначено, що державна фінансова політика є одним з основних інструментів впливу на соціально-економічний розвиток держави та сприяє забезпеченню раціонального розподілу фінансових ресурсів між галузями економіки і регіонами, концентрації коштів на важливих напрямках економічного розвитку та створенню ефективної системи управління державними фінансами (с. 38). Однак, доцільним було б більш поглиблено розкрити формування ефективної системи управління державними фінансами.

3. У дисертаційному дослідженні визначено, що фінансова політика як вагомий економічний інститут має відігравати провідну роль у визначенні цілей, завдань структурних перетворень бюджетно-податкової системи з урахуванням динаміки економічного розвитку (с. 91). Проте, доцільним було б більш розгорнуто показати напрями основних перетворень бюджетно-податкової системи.

4. У дисертації зазначено, що покращення якісного рівня формування доходів бюджету як інструменту фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку можливе за умови удосконалення фінансових інституцій та механізмів (с. 104). Водночас, вагомим було б, на нашу думку, приділити більше уваги інституційним складовим покращення якісного рівня формування доходів бюджету.

5. У дисертаційній роботі визначено, що доцільним є з метою посилення впливу бюджетної політики на економічне зростання здійснювати заходи, спрямовані на підвищення рівня збалансованості і прозорості бюджету, ефективності використання бюджетних коштів, удосконалення міжбюджетних відносин, забезпечення якісного виконання бюджетів усіх рівнів, здійснення дієвого державного фінансового контролю (с.160). Разом з тим, слід було б більш поглиблено розкрити напрями, що спрямовані на підвищення рівня збалансованості і прозорості бюджету, ефективності використання бюджетних коштів.

Проте висловлені зауваження та побажання в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження.

Загальний висновок. В цілому дисертаційна робота Шалашної Ангелини Олександрівни на тему: «Державна фінансова політика економічного розвитку» є завершеним, самостійним, актуальним дослідженням, результати якого мають обґрунтовану наукову новизну, важливе теоретичне та практичне значення.

Представлені в дисертації наукові положення, висновки, пропозиції є обґрунтованими і у комплексі розв'язують наукове завдання розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень системи формування та реалізації державної фінансової політики економічного розвитку, підвищення результативності фінансово-економічних перетворень.

Всі ідеї, наукові результати, матеріали наукових досліджень розроблені та виконані здобувачем особисто, не містять текстових запозичень інших авторів без посилання на джерело. Всі публікації та дисертаційна робота виконані Шалашною А.О. із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Необхідно зазначити, що наведені зауваження не зменшують наукову цінність дисертаційного дослідження.

Враховуючи зазначене, дисертаційне дослідження відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Шалашна Ангеліна Олександрівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Рецензент:
Професор кафедри фінансів
Державного
торговельно-економічного університету,
доктор економічних наук, професор

Валентина МАКОГОН

Валентина Макогон засвідчую
Начальник відділу кадрів
Н. Шевченко